

Sibel Barcın

Dr. Öğr. Gör., Kırgız-Türkiye Manas Üniversitesi/Türk Uygarlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi,
Bişkek/Kırgızistan

Dr. Lecturer, Kyrgyz-Turkiye Manas University/Turkish Civilization Research and Application
Center, Bishkek/Kyrgyzstan

eposta: sibelbarcin@windowslive.com

<https://orcid.org/0000-0002-7617-2699> - RorID: <https://ror.org/04frf8n21>

Atıf/Citation: Barcın, Sibel. 2025. Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 13/42, 145-162.

<https://doi.org/10.33692/avrasyad.1577322>

Makale Bilgisi / Article Information

Yayın Türü / Publication Type:	Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi /Received:	01.11.2024
Kabul Tarihi/Accepted:	14.01.2025
Yayın Tarihi/Published:	15.03.2025

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE SÖZCÜK ÖĞRENME MOTİVASYONLARI: KIRGIZ ÖĞRENCİLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Öz

Kırgız öğrenciler, Türkiye Türkçesini öğrenirken dil öğrenme süreçlerinde çeşitli motivasyon kaynaklarına ihtiyaç duyabilmektedirler. Bu motivasyon kaynakları, öğrencilerin sözcük öğrenme sürecine olan ilgilerini şekillendirmektedir. Bu araştırmanın amacı Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken sözcük öğrenme süreçlerinde sahip oldukları motivasyonları incelemektir. Bu doğrultuda araştırmada öğrencilerin dil öğreniminde sözcük hazinelerini ve motivasyonlarını etkileyen faktörler ele alınarak analiz edilmektedir. Araştırma, sözcük öğrenme motivasyonlarının dil becerilerinin gelişimine nasıl katkı sağladığını anlamayı da hedeflemektedir. Bu çerçevede araştırma durum çalışması ile desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını 2024-2025 öğretim yılı güz döneminde Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda öğrenim görmekle olan 28 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Genç Ersoy ve Belet Boyacı tarafından geliştirilen “Sözcük Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (SÖMÖ)” kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmada veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgular, Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesinde sözcük öğrenme süreçlerinde sosyal çevre, akademik başarı ve bireysel gelişim gibi faktörlerin motivasyon üzerinde belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Özellikle öğrencilerin arkadaşlarının sözcük öğrenmeye yönelik tutumlarından etkilendiği ve genel olarak başarıya ulaşma hedeflerinin sözcük öğrenme motivasyonlarını artırdığı gözlemlenmiştir. Bununla beraber araştırma bulguları, öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilmek ve dil becerilerini geliştirmek için sözcük öğrenmeye yönelik güçlü bir istek duyduklarını göstermektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, hedef kitleye yönelik materyal

geliştirilirken sosyal ilişkilerin öneminin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Dil Öğretimi, Kırgızlara Türkiye Türkçesi Öğretimi, Motivasyon, Sözcük Öğrenimi, Sözcük Öğretimi*

MOTIVATIONS FOR LEARNING VOCABULARY IN TÜRKİYE TURKISH: A STUDY ON KYRGYZ STUDENTS

Abstract

While learning Turkish, Kyrgyz students may need various sources of motivation in their language learning process. These motivational sources shape students' interest in the vocabulary learning process. The aim of this study is to examine the motivations of Kyrgyz students in their vocabulary learning process while learning Turkish. In this respect, the factors affecting students' vocabulary and motivation in language learning are discussed and analysed. The research also aims to understand how motivations for vocabulary learning contribute to the development of language skills. In this context, the research was designed as a case study. The participants of the study consisted of 28 students studying at Kyrgyzstan-Türkiye Manas University School of Foreign Languages in the autumn term of 2024-2025 academic year. The "Vocabulary Learning Motivation Scale (VLMS)" developed by Genç Ersoy and Belet Boyacı was used to collect the data. The data were analysed and interpreted using content analysis method. According to the findings of this study, factors such as social environment, academic achievement and individual development play a determining role on motivation in Kyrgyz students' vocabulary learning process in Turkish. In particular, it was observed that students were influenced by the attitudes of their friends towards vocabulary learning and their goals of achieving success in general increased their motivation to learn vocabulary. In addition, the findings of the study demonstrate that students have a strong desire to learn vocabulary in order to express themselves better and to improve their language skills. Based on the results obtained from the research, it emphasizes the importance of social relations when developing materials for the target audience.

Keywords: *Motivation, Language Teaching, Teaching Türkiye Turkish To Kyrgyz, Vocabulary Learning, Vocabulary Teaching*

Giriş

Dil, bireylerin duygu, düşünce ve hayallerini ifade etmelerini sağlayan temel iletişim yollarından biridir. Sözcükler ise bu iletişimin parçalarını oluşturup insanların kendilerini doğru ve etkili bir şekilde ifade etmelerine olanak tanıyan araçtır. Dil becerilerinin gelişimi, sözcük dünyasının zenginliği ile doğrudan ilişkilidir. Demirel'e göre (2013: 287) dil, anlama ve anlatma etkinliği olarak anlamlı ses veya ses birliklerinden oluşan kelimelerle şekillenir. Duygu, düşünce ve hayaller, bu kelimeler aracılığıyla ifade edilir. Birey, sahip olduğu kelime hazinesi ölçüsünde kendini etkin bir şekilde anlatabilir. Karatay (2007: 143), insanın düşünce dünyasını çevreleyen simgelerin ve bu simgelerin yerine geçen kelimelerin, sözlü ve yazılı

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

iletişimde düşünme, kavrama, karar verme ve tepki gösterme gibi zihinsel süreçleri harekete geçirdiğini dile getirmektedir. Doğan (2014: 89), kelimelerin bir dilin yapı taşları olduğunu ve en basit isteklerden karmaşık duygu ve düşüncelere kadar her şeyin kelimeler aracılığıyla aktarıldığını belirtmektedir. Bu nedenle kelime öğretimi dil öğretiminin temelini oluşturmaktadır. Zimmerman (1997: 5), kelime bilgisinin dilin merkezinde yer aldığını ve ortalama bir dil öğrencisi için hayati bir öneme sahip olduğunu dile getirmektedir. Bu kapsamda sözcükler bireylerin düşüncelerini şekillendirmelerini ve iletişim kurma yeteneklerini geliştirmektedir. Bu bilgilerin yanında sözcük bilgisi, bireylerin dört temel dil becerisini geliştirmelerini desteklemektedir. Bu dört beceri, dilin çeşitli taraflarını kapsayarak öğrencilerin genel dil yeterliklerini artırır. Laufer'in belirttiği gibi (1996: 20) metnin kelime bilgisini anlamadan, ister ana dilde ister yabancı dilde olsun, hiçbir metni tam olarak kavramak mümkün değildir. Pehlivan'a göre (2003: 84) öğrencilerin okuduklarını ve dinlediklerini anlamaları, sözcükleri doğru bir şekilde anlamlandırmalarına bağlıdır. Zengin bir sözcük dağarcığına sahip bireyler, konuşma ve yazma becerilerini daha verimli bir şekilde kullanabilirler. Bununla beraber sözcük dağarcığının artması öğrencilerin diğer derslerdeki başarılarını da olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Sözcük öğrenimi, dil öğrenimi sürecinde motivasyonu artıran ve öğrencilerin kendilerini daha güvende hissetmelerine yardımcı olarak okuduklarını daha iyi anlamalarını, duyduklarını daha rahat kavramalarını ve daha akıcı konuşmalarını sağlayan önemli bir faktördür. Dolayısıyla sözcük öğrenimi, dilin diğer bileşenleriyle güçlü bir etkileşim içindedir ve dil öğrenme sürecinin bir bileşenidir. Nation (2001: 6), uzun vadeli bir öğrenme sürecinde sözcük hedeflerini belirlerken öğrenilmesi gereken sözcük sayısını saptamak için üç farklı bilgi kaynağına başvurulabileceğini ifade etmektedir: dildeki toplam kelime sayısı, ana dil konuşurlarının bildiği sözcük sayısı ve dili verimli bir şekilde kullanmak için gerekli olan kelime miktarı. Bu üç tür bilgi, kelime öğrenme sürecinin daha nitelikli bir şekilde planlanmasına katkı sağlamaktadır.

Türkiye Türkçesini öğrenme sürecinde sözcük dağarcığı büyük bir öneme sahiptir. Zengin kelime hazinesiyle Türkiye Türkçesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Yunus Emre Enstitüsü ve Maarif Vakfı gibi kurumların yurt dışındaki öğretim faaliyetleri aracılığıyla dil öğrenmek isteyenlerin ilgisini çekmektedir. Özellikle Kırgız öğrenciler gibi Türk soylu gruplar, Türkiye Türkçesini öğrenirken kelime dağarcığını genişletmenin dil becerilerini geliştirmede ne kadar kritik olduğunu deneyimlemektedirler. Öğrencilerin hedef dilde edindikleri yeni sözcükler, onların hem akademik hem de sosyal ortamlarda daha güçlü iletişim kurmalarına yardımcı olur. Bu nedenle sözcük öğrenimi, Türkiye Türkçesini öğrenen bireylerin dildeki ilerlemelerinin hızlanmasında yol gösterici olur. Biçer ve Polatcan'ın ifade ettiği gibi (2015: 814) öğrencilere sözcük öğrenme stratejilerini nasıl kullanacaklarını öğretmek, onların kendi öğrenme biçimini geliştirmelerini de destekler. Bu çerçevede stratejilerin işlevsel

bir şekilde öğretilmesi, öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırarak daha başarılı bir dil edinim süreci geçirmelerine olanak tanır.

Milton'a göre (2009: 7) yabancı bir dilde 2000 kelime bilen bir öğrencinin, yalnızca 1000 kelime bilen bir öğrenciye göre iki kat daha fazla bilgiye sahip olduğu söylenebilir. Bu ilke, umut verici görünmesine rağmen gerçekte kelime bilgisini değerlendirmek bu kadar basit değildir. Örneğin, bir kelimenin ne anlama geldiği her zaman net olmayabilir ve bir metindeki kelimeleri saymak basit bir görev gibi görünse de bu işlem birden fazla olası sonuca yol açabilir. Ayrıca bir öğrencinin bildiği kelime sayısını tahmin ederken bazı tanımlar diğerlerinden daha karmaşık olabilir. Bu da çok farklı büyüklükte tahminler elde edilmesine neden olabilir. Bu kapsamda sözcük öğreniminin Türkiye Türkçesinde bir temel oluşturması hem yapısal yetkinlik hem de kültürel bir birikim kazandırır. Türkiye Türkçesinde sözcük dağarcığını geliştirmek, öğrencilerin dilsel yetkinliklerini artırmalarının yanında Türk kültürüyle olan etkileşimlerini derinleştirir. Türkiye Türkçesinin sözcük dağarcığı, tarihsel ve kültürel bir zenginlik barındırır. Bu da öğrencilerin dil yoluyla kültürel anlamları kavramalarına yardımcı olur. Büyükkız ve Hasırcı'ya göre (2013: 151) sözcük öğretimi çalışmaları, dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Okuma-anlama çalışmalarının en önemli unsurlarından biri sözcük öğretimidir ve bu süreçte çeşitli dil öğretim yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri olan dil bilgisi çeviri yöntemi, öğrencilerin sözcük listeleri aracılığıyla dildeki sözcükleri ve çekimli hallerini ezberlemelerine dayanmaktadır. Bu yöntemde, sözcük listeleri temel bir materyal olarak kullanılmaktadır. Bu sözcük öğretimi çalışmalarıyla dilin temel yapılarının öğrenciler tarafından daha kolay kavranması hedeflenmektedir

Dil öğreniminde motivasyon, özellikle sözcük öğrenme sürecinde oldukça önemli görülmektedir. Öğrencilerin yeni bir dilde kelime dağarcıklarını genişletmeleri hem bilişsel yeteneklerine hem de öğrenmeye yönelik motivasyonlarına bağlıdır. Motivasyonu yüksek olan öğrenciler, kelime öğrenmeye daha fazla zaman ve enerji ayırarak dil becerilerini geliştirme yolunda kararlı adımlar atabilirler. Bu süreçte öğrencilerin hedefledikleri dilde ilerleme kaydettiklerini hissetmeleri motivasyonlarını canlı tutar. Motivasyon, öğrenme sürecinin sürdürülebilirliği için de kritik bir faktördür çünkü dil öğrenme uzun vadeli bir çaba gerektirir ve bu sürekliliği sağlayan yakıt ise öğrencinin öğrenme isteğidir.

Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi için geliştirdikleri olumlu tutumlar onların kelime öğrenmeye olan yaklaşımlarını da şekillendirir. Öğrencilerin hem Türkiye ile olan tarihî ve kültürel bağları hem de Türkiye'de eğitim görme hedefleri, kelime öğrenme motivasyonlarını artıran unsurlar arasında sayılabilir. Özellikle fonetik, sözcük grubu kurulumu ve söz dizimi bakımından benzerliklerin Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesine olan motivasyonlarını artırıcı bir etken olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Bununla birlikte iki lehçe arasında özellikle isimlerde görülen yalancı eşdeğerlikler (Özek ve Ymanoğlu, 2020: 290) anlam

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

farklılıklarından kaynaklanan zorluklar nedeniyle öğrencilerin motivasyonlarını etkileyebilecek önemli bir faktör olarak ortaya çıkabilir. Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları zorluklara rağmen hedef dile olan ilgileri ve başarı beklentileri kelime dağarcıklarını geliştirme çabalarında önemli bir yere sahiptir.

Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde sözcük öğretimi üzerine pek çok çalışmanın yer aldığı görülmektedir. Bu çerçevede yabancı dilde kelime öğrenme stratejileri ölçeğinin geliştirilmesi (Kocaman ve Kızılkaya Cumanoglu: 2014), yabancı dil öğretiminde resmin materyal olarak kullanımı ve önemi (Karakaş ve Karaca: 2011), yabancı dil sınıflarında eşdizimli sözcük öğretimi ve anadilinin rolü (Altıkulaçoğlu: 2010), ilkokul öğrencilerinin sözcük öğrenme motivasyon ve okuduğunu anlama düzeylerinin incelenmesi (Kuşdemir: 2019), 6. sınıf yabancı dil (İngilizce) dersinde işbirliği öğrenme yönteminin öğrencilerin sözcük dağarcıklarını geliştirmelerine ve derse yönelik tutumlarına etkisi (Kil ve Şahin: 2019), Türk Soylu öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözlü anlatım çalışmalarının “konuşma becerisi değerlendirme ölçeğine göre analizi (Kurt: 2017), Türkiye Türkçesinde sözcük grupları ve öğretimi üzerine (Durukan: 2010), Kazaklara Türkçe öğretimi ve söz edimsel bir karşılaştırma (Durmuş ve Kılınç: 2021) gibi çeşitli konularda araştırmalar yapıldığı belirlenmiştir. Bu araştırmalar göz önüne alındığında, sözcük öğretiminin çeşitli yöntem ve stratejilerle desteklenmesinin yabancı dil öğrenme sürecinde kayda değer bir rol oynadığı söylenebilir. Bu kapsamda dil öğrenen bireylerin kelime dağarcıklarını zenginleştirmeye yönelik farklı yaklaşımların faydalı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, araştırmanın amacı Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken sözcük öğrenme süreçlerinde sahip oldukları motivasyonları incelemektir. Türkiye Türkçesi öğreniminde Kırgız öğrencilere yönelik bu çalışmanın seçilmesinin nedeni, onların dil öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları ve motivasyon kaynaklarını anlamak, böylece onların ihtiyaçlarına daha uygun materyal ve yöntemler geliştirmeye katkı sağlamaktır. Bu çerçevede araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Kırgız öğrencilerin sözcük öğrenme motivasyonları nelerdir?
2. Hangi faktörler sözcük öğrenme sürecini etkiler?
3. Öğrencilerin sosyal ve akademik motivasyonları arasında fark var mıdır?

2. Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi sırasıyla detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma, Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesinde sözcük öğrenme motivasyonlarını belirlemeye çalışan, durum çalışması ile desenlenmiş nitel bir araştırmadır.

Creswell (2017), durum çalışmasını, araştırmacının ayrıntılı bir şekilde analiz etmek istediği belirli bir durum, program, olay veya eylemin derinlemesine incelenmesi olarak tanımlamaktadır. Bu araştırmada da yapılan görüşmelerle Türkiye Türkçesi öğrenmekte olan Kırgız öğrencilerin sözcük öğrenme motivasyonlarına ilişkin motivasyonları saptanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda Türkiye Türkçesi öğrenmekte olan 28 Kırgız öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. İlgili gruba ait bazı demografik bilgiler aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Cinsiyetleri

Cinsiyet	f	%
Kadın	19	67.86
Erkek	9	32.14

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %67.86'sının kadın, %32.14'ünün ise erkek öğrenci olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kadın öğrencilerin araştırmada daha büyük bir orana sahip olduğu dikkat çekmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından literatür taraması yapılırken Kırgızlara Türkiye Türkçesi öğretiminde sözcük öğrenme motivasyonu üzerine herhangi bir çalışmanın yapılmadığı fark edilmiştir. Bu doğrultuda veri toplama sürecinde Genç Ersoy ve Belet Boyacı tarafından geliştirilen "Sözcük Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (SÖMÖ)" kullanılmıştır. İlgili ölçek 24 maddeden meydana gelmektedir. Veriler öğrenme ortamında toplanmıştır. Öğrenciler veri toplama aşamasında Ö1, Ö2 vb. şekilde kodlanmıştır. Toplanan veriler, araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda analiz edilip yorumlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde, nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi tercih edilmiştir. Araştırmanın verilerini oluşturan görüşme soruları tek bir dosyada yazıya aktarılmış, ardından genel bir çerçeve içinde kodlama (Patton: 2018) yapılmıştır. Daha sonra sözcük öğrenme motivasyonları "sosyal motivasyon", "akademik ve başarı motivasyonu", "kişisel gelişim ve öğrenmeye yönelik motivasyon", "rekabet ve oyun tabanlı öğrenme motivasyonu", "dil ve iletişim becerilerini geliştirme motivasyonu", "öğrenme araçlarına yönelik motivasyon", "yeni kelimeleri pratikte kullanma motivasyonu", "yeni kelimelerin çeşitli bağlamlarda öğrenilmesine yönelik motivasyon" şeklinde gruplara ayrılmıştır. Sonraki aşamada, elde edilen bulgular detaylı bir şekilde açıklanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın son bölümünde ise sonuçlar özetlenmiş ve ilgili öneriler sunulmuştur.

3. Bulgular

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

Araştırmanın bu bölümü öğrencilerin görüşlerinden elde edilen bulguları içermektedir. Bu kapsamda bulgular yorumlanarak bu bölümde açıklanmıştır.

3.1. Sosyal Motivasyon

Tablo 2. Sosyal Motivasyon Temasına Göre Sözcük Öğrenme Eğilimleri

Tema	Kod	f	%
Arkadaşlarımın bana özenmesini istediğim için daha çok sözcük öğrenmek isterim.	Bana uygun	12	42.86
	Bana kısmen uygun	8	28.57
	Bana uygun değil	8	28.57

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin “Arkadaşlarımın bana özenmesini istediğim için daha çok sözcük öğrenmek isterim.” maddesine %42.86’sı “bana uygun” yanıtını verirken %28.57’si “bana kısmen uygun” ve %28.57’si “bana uygun değil” yanıtını vermiştir. Bu kapsamda 12 öğrencinin sosyal motivasyonun sözcük öğrenimine katkı sağladığını ifade etmektedir. Bu verilerden yola çıkarak öğrencilerin bir kısmının arkadaşlarının kendilerine özenmesi sözcük öğrenirken motivasyon sağladığını gösterirken belirli bir kısmın ise bu motivasyonu paylaşmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Sosyal Çevrenin Sözcük Öğrenme Üzerindeki Rolü

Tema	Kod	f	%
Arkadaşlarımın sözcük öğrenmeye istekli oluşu beni de isteklendirir.	Bana uygun	18	64.29
	Bana kısmen uygun	9	32.14
	Bana uygun değil	1	3.57

Tablo 3’e bakıldığında, “Arkadaşlarımın sözcük öğrenmeye istekli oluşu beni de isteklendirir.” ifadesine katılan öğrencilerin oranları dikkat çekmektedir. Öğrencilerin %64.29’u bu ifadeyi “bana uygun” olarak değerlendirmekte ve arkadaşlarının sözcük öğrenme konusundaki istekli olmalarının kendilerini de motive ettiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %32.14’ü ise “bana kısmen uygun” yanıtını vererek arkadaşlarının ilgisinin motivasyonları üzerinde orta düzeyde bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Sadece %3.57 oranında öğrenci “bana uygun değil” yanıtını vermiştir. Bu da sosyal çevrenin sözcük öğrenme isteği üzerindeki genel anlamda olumlu etkisini ortaya koymaktadır.

3.2. Akademik ve Başarı Motivasyonu

Tablo 4. Sözcük Öğrenme Motivasyonları ve Başarı Algısı

Tema	Kod	f	%
Ne kadar çok sözcük öğrenirsem o kadar başarılı olacağıma inanırım.	Bana uygun	23	82.1
	Bana kısmen uygun	4	14.3
	Bana uygun değil	1	3.6

Tablo 4 göz önüne alındığında, öğrencilerin “Ne kadar çok sözcük öğrenirsem o kadar başarılı olacağıma inanırım.” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, “bana uygun” seçeneğinin oldukça yüksek düzeyde tercih edildiği görülmektedir. Ulaşılan verilere göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu ifadeyi kendilerine uygun bulduğu, %14.3’ü ifadeyi kısmen uygun bulduğu ve %3.6’sı bu görüşe katılmadığını dile getirmiştir. Bu çerçevede araştırmaya katılan öğrencilerin dil öğrenme sürecinde başarıyı sözcük bilgisiyle ilişkilendirmesi, sözcük dağarcığını geliştirmenin dil becerileri üzerindeki etkisine verdikleri önemi göstermektedir.

Tablo 5. Başarı ve Sözcük Öğrenme Arasındaki İlişkiye Yönelik Tutumlar

Tema	Kod	f	%
Yeni sözcükler öğrenmek başarılı olmamı sağlar.	Bana uygun	21	75
	Bana kısmen uygun	7	25
	Bana uygun değil	0	0

Tablo 5’e göre, “Yeni sözcükler öğrenmek başarılı olmamı sağlar.” ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir kısmının bu görüşe katıldığı görülmektedir. Öğrencilerin %75’i bu ifadeye “bana uygun” yanıtını vererek yeni sözcük öğrenmenin başarıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. %25 oranında öğrenci ise “bana kısmen uygun” yanıtını vererek bu düşünceye orta düzeyde katıldığını ifade etmiştir. Hiçbir öğrenci “bana uygun değil” seçeneğini işaretlememiştir. Bu bulgular, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun yeni sözcük öğrenmenin akademik veya kişisel başarılarına katkıda bulunduğuna inandığına işaret etmektedir.

Tablo 6. Öğretmene Kendini Göstermek İçin Sözcük Öğrenme Eğilimi

Tema	Kod	f	%
Sözcük öğrenerek öğretmenimin gözüne girmek isterim.	Bana uygun	7	25.00
	Bana kısmen uygun	14	50.00
	Bana uygun değil	7	25.00

Tablo 6’ya dikkat edildiğinde, “Sözcük öğrenerek öğretmenimin gözüne girmek isterim.” ifadesine verilen yanıtlar, öğrencilerin bu motivasyon kaynağına dair farklı görüşlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin %25’i bu ifadeye “bana uygun” cevabını vermiş. Bu doğrultuda öğretmenlerinin dikkatini çekmek amacıyla sözcük öğrenmeye yönelik güçlü bir motivasyon hissettikleri söylenebilir. Cevapların %50’si “bana kısmen uygun” olarak verilmiş olup bu öğrencilerin öğretmenin gözüne girmek amacıyla orta düzeyde bir motivasyon taşıdıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %25’i ise “bana uygun değil” yanıtını işaretlemiştir.

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

3.3. Kişisel Gelişim ve Öğrenmeye Yönelik Motivasyon

Tablo 7. Yeni Bilgiler Öğrenme İsteği Kapsamında Sözcük Öğrenme Motivasyonu

Tema	Kod	f	%
Yeni şeyler öğrenmeme yardımcı olacağı için sözcük öğrenmek isterim.	Bana uygun	23	82.14
	Bana kısmen uygun	3	10.71
	Bana uygun değil	2	7.14

Tablo 7'ye odaklanıldığında, öğrencilerin “Yeni şeyler öğrenmeme yardımcı olacağı için sözcük öğrenmek isterim.” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin ağırlıklı olarak bu görüşe katıldığı görülmektedir. Öğrenciler çoğunlukla bu ifadeyi “bana uygun” olarak değerlendirmiştir. Bu durum, öğrencilerin yeni bilgi edinme motivasyonunun sözcük öğrenme isteklerini güçlü bir şekilde desteklediğini yansıtmaktadır. Diğer yandan %10.71 oranında “bana kısmen uygun”, %7.14 oranında ise “bana uygun değil” cevabına rastlanmıştır. Bu veriler, büyük ölçüde öğrencilerin sözcük öğrenme motivasyonlarında yeni bilgiler edinme arzusunun ön planda olduğunu ancak bazı öğrencilerin bu motivasyonu daha düşük düzeyde hissettiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 8. Sözcük Anlamlarını Öğrenme Konusundaki İlgi Düzeyi

Tema	Kod	f	%
Sözcüklerin anlamlarını araştırmayı istemiştir.	Bana uygun	15	53.57
	Bana kısmen uygun	12	42.86
	Bana uygun değil	1	3.57

Tablo 8'e ilişkin bulgulara bakıldığında, “Sözcüklerin anlamlarını araştırmayı hep istemiştir.” ifadesine verilen cevapların oldukça yakın düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin %53.57'si bu ifadeyi “bana uygun” olarak değerlendirirken %42.86'sı “bana kısmen uygun” cevabını vermiştir. Sadece %3.57 oranında “bana uygun değil” cevabına ulaşılmıştır. Bu çerçevede çoğu öğrencinin sözcüklerin anlamlarını öğrenme konusunda hevesli olduğunu hatta bir kısmının bu isteği daha güçlü bir şekilde hissettiği sonucuna ulaşılabilir.

3.4. Rekabet ve Oyun Tabanlı Öğrenme Motivasyonu

Tablo 9. Sosyal Rekabet Motivasyonu Kapsamında Sözcük Öğrenme İsteği

Tema	Kod	f	%
Arkadaşlarımla en çok sözcüğü öğrenmek isterim.	Bana uygun	12	42.86
	Bana kısmen uygun	8	28.57
	Bana uygun değil	8	28.57

Tablo 9 değerlendirildiğinde, öğrencilerin “Arkadaşlarımın içerisinde en çok sözcüğü ben öğrenmek isterim.” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, sosyal rekabetin sözcük öğrenme motivasyonu üzerindeki etkisi dikkat çekmektedir. Cevapların %42.86’sı “bana uygun” olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin bir kısmının sosyal rekabet motivasyonu ile sözcük öğrenmeye ilgili oldukları söylenebilir. Diğer yandan %28.57 oranında öğrenci bu ifadeyi “bana kısmen uygun” bulurken %28.57’si ise “bana uygun değil” diye düşünmektedir. Bu çerçevede elde edilen veriler, araştırmaya katılan öğrenciler arasında rekabetçi bir motivasyonun varlığını göstermenin yanında bazı öğrencilerin bu tür bir rekabetten uzak durduğunu da ifade etmektedir.

Tablo 10. Sözcük Öğrenme Sürecinde İlk Olma Motivasyonu

Tema	Kod	f	%
Yeni bir sözcüğü ilk ben öğrenmek isterim.	Bana uygun	9	32.14
	Bana kısmen uygun	14	50.00
	Bana uygun değil	5	17.86

Tablo 10’a yönelik inceleme yapıldığında, “Yeni bir sözcüğü ilk ben öğrenmek isterim.” ifadesine verilen yanıtlar, öğrencilerin bu konuda farklı görüşlere sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin %32.14’ü bu ifadeye “bana uygun” olarak cevaplarırken %50’si “bana kısmen uygun” seçeneğini işaretlemiştir. %17.86 oranında öğrenci ise bu ifadeye “bana uygun değil” demiştir. Bu doğrultuda araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının yeni sözcükleri ilk öğrenme konusunda orta düzeyde kaldığı ancak bu isteği güçlü bir şekilde hissetmeyen bir grubun da bulunduğunu tespit edilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Sözcük Öğrenme Sürecini Eğlenceli Bulma İsteği

Tema	Kod	f	%
Sözcük öğrenmenin benim için daha eğlenceli gelmesini isterim.	Bana uygun	21	75.00
	Bana kısmen uygun	6	21.43
	Bana uygun değil	1	3.57

Tablo 11’in verilerine göre, “Sözcük öğrenmenin benim için daha eğlenceli hâle gelmesini isterim.” ifadesine verilen yanıtlar, öğrencilerin bu konuda güçlü bir istek taşıdığını ortaya koymaktadır. Cevapların %75’i “bana uygun” olarak belirtilmiş olup öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sözcük öğrenme sürecini daha eğlenceli hâle getirme isteği taşıdığına işaret etmektedir. %21.43 oranında öğrenci “bana kısmen uygun” yanıtını verirken sadece %3.57 oranında “bana uygun değil” yanıtı işaretlenmiştir. Ulaşılan bu veriler doğrultusunda genel olarak öğrencilerin sözcük öğrenme sürecinin keyifli ve motive edici bir şekilde yapılandırılmasını arzu ettikleri söylenebilir.

3.5. Dil ve İletişim Becerilerini Geliştirme Motivasyonu

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

Tablo 12. Kendini İfade Etme İhtiyacı Kapsamında Sözcük Öğrenme Motivasyonu Dağılımı

Tema	Kod	f	%
Kendimi daha iyi anlatabilmem için	Bana uygun	25	89.29
daha çok sözcük öğrenmem gerektiğine inanırım.	Bana kısmen uygun	3	10.71
	Bana uygun değil	0	0

Tablo 12'nin sonuçlarına göre, öğrencilerin "Kendimi daha iyi anlatabilmem için daha çok sözcük öğrenmem gerektiğine inanırım." ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, büyük bir çoğunluğun bu görüşe katıldığı açığa çıkmaktadır. Öğrencilerin dikkate değer bir oranı bu ifadeyi "bana uygun" olarak değerlendirmiştir. Bu tespit de sözcük öğrenme motivasyonlarının kendilerini daha iyi ifade etme gereksinimi ile güçlü bir bağ taşıdığını sergilemektedir. %10.71 oranında öğrenci ise bu ifadeye "bana kısmen uygun" yanıtını vermiş olup hiçbir öğrenci "bana uygun değil" cevabını seçmemiştir. Bu veriler öğrencilerin kendilerini daha etkili ifade edebilmek amacıyla sözcük öğrenmeye büyük ölçüde dikkate aldığını göstermektedir.

Tablo 13. Sözcük Öğrenmede Cesaretlendirilme İhtiyacı

Tema	Kod	f	%
Anlamını bilmediğim sözcükleri öğrenebilmem için cesaretlendirilmek isterim.	Bana uygun	18	64.29
	Bana kısmen uygun	8	28.57
	Bana uygun değil	2	7.14

Tablo 13 ele alındığında, "Anlamını bilmediğim sözcükleri öğrenebilmem için cesaretlendirilmek isterim." ifadesine yönelik öğrenci yanıtlarının dağılımı dikkat çekicidir. Öğrencilerin %64.29'u bu ifadeyi "bana uygun" olarak değerlendirirken %28.57'si "bana kısmen uygun" yanıtını tercih etmiştir. Öğrencilerden sadece %7.14'ü bu ifadeye "bana uygun değil" cevabını vermiştir. Bu dağılım, öğrencilerin başlıca kısmının anlamını bilmedikleri sözcükleri öğrenme sürecinde cesaretlendirilme ihtiyacı duyduğunu sunmaktadır. Bu çerçevede elde edilen bu veriler bilinmeyen sözcüklerin öğrenilmesi için destekleyici ve teşvik edici bir ortamın önemini vurgulamaktadır.

3.6. Öğrenme Araçlarına Yönelik Motivasyon

Tablo 14. Öğrenme Araçlarının Sözcük Öğrenme Motivasyonuna Etkisi

Tema	Kod	f	%
Sözcük öğrenmem için kullanılacak	Bana uygun	14	50
	Bana kısmen uygun	14	50

araçlar öğrenme arttırır.	sözcük isteğini	Bana uygun değil	0	0
---------------------------------	--------------------	------------------	---	---

Tablo 14 analiz edildiğinde, “Sözcük öğrenmem için kullanılacak araçlar sözcük öğrenme isteğini arttırır.” ifadesine verilen yanıtların ilginç bir dağılım sergilediği fark edilmektedir. Öğrencilerin %50’si bu ifadeyi “bana uygun” olarak görürken diğer %50’si ise “bana kısmen uygun” ifadesini benimsemiştir. Buradan hareketle iki seçenek arasında bir fark gözükmediği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu veriler, öğrenme araçlarının öğrencilerin sözcük öğrenme motivasyonunu desteklediğini ancak bazı öğrencilerde bu motivasyonun daha düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Hiçbir öğrenci “bana uygun değil” yanıtını seçmemiştir. Bu veri de öğrenme araçlarının genel çerçevede motivasyon artırıcı bir rol oynadığını kanıtlamaktadır.

Tablo 15. Sözcük Öğrenme İçin Sınıf Etkinliklerine Katılma Motivasyonu

Tema	Kod	f	%
Daha çok sözcük öğrenmek için	Bana uygun	18	64.29
sınıftaki etkinliklere katılmak isterim.	Bana kısmen uygun	10	35.71
	Bana uygun değil	0	0

Tablo 15’teki veriler incelendiğinde, “Daha çok sözcük öğrenmek için sınıftaki etkinliklere katılmak isterim.” ifadesine verilen yanıtların dağılımı kayda değerdir. Cevapların %64.29’u “bana uygun” seçeneğini işaretleyerek öğrencilerin büyük bir kısmının sınıf içi etkinliklere katılarak sözcük dağarcıklarını geliştirme konusunda istekli olduklarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin %35.71’i ise “bana kısmen uygun” yanıtını vererek bu isteği orta düzeyde hissettiğini ifade etmiştir. Hiçbir öğrenci “bana uygun değil” cevabını vermemiştir. Tablo verilerine dayanarak, genel olarak öğrencilerin sınıf etkinliklerini sözcük öğrenme süreçlerine katkı sağlayan bir fırsat olarak gördüklerini açıklamaktadır.

3.7. Yeni Kelimeleri Pratikte Kullanma Motivasyonu

Tablo 16. Ödüllendirilmenin Sözcük Öğrenme Motivasyonu Üzerindeki Etkisi

Tema	Kod	f	%
Yeni sözcük öğrendiğimde	Bana uygun	11	39.29
ödüllendirilmek isterim.	Bana kısmen uygun	10	35.71
	Bana uygun değil	7	25.00

Tablo 16 dikkate alındığında, “Yeni sözcük öğrendiğimde ödüllendirilmek isterim.” ifadesine verilen yanıtların dağılımı gözlemlenmektedir. Yanıtların %39,29’u ‘bana uygun’ olarak belirtilmiş olup, bu da bazı öğrencilerin ödüllendirilmenin motivasyonlarını artıran bir faktör olduğunu düşündüğünü işaret etmektedir. %35.71 oranında öğrenci bu ifadeyi “bana kısmen uygun” bulmuşken %25’i “bana uygun değil” demiştir. Bu tespit bazı öğrencilerin

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma
ödüllendirilmenin sözcük öğrenme motivasyonlarını artırdığını düşündüklerini ancak önemli bir bölümün ödüllendirilme gereksinimi duymadığını ifade etmektedir.

Tablo 17. Sözcük Öğrenme Etkinliklerinde En İyi Şekilde Yapma Motivasyonu

Tema	Kod	f	%
Sözcük öğrenme	Bana uygun	16	57.14
etkinliklerini en iyi	Bana kısmen uygun	10	35.71
şekilde yapmaya	Bana uygun değil	2	7.14
çalışırım.			

Tablo 17'deki bilgilerden yola çıkıldığında, "Sözcük öğrenme etkinliklerini en iyi şekilde yapmaya çalışırım." ifadesine verilen yanıtların dağılımı ilgi çekicidir. Öğrencilerin %57.14'ü bu ifadeyi "bana uygun" olarak işaretlerken %35.71'i "bana kısmen uygun" olarak belirtmiştir. Bununla beraber öğrencilerin %7.14'ü ise bu ifadeye "bana uygun değil" cevabını vermiştir. Bu çerçevede çoğu öğrencinin sözcük öğrenme etkinliklerine yüksek bir özveri ve çaba gösterme eğiliminde olduğunu ancak bazı öğrencilerin bu motivasyonu daha sınırlı düzeyde hissettiğini göstermektedir.

3.8. Yeni Kelimelerin Çeşitli Bağlamlarda Öğrenilmesine Yönelik Motivasyon

Tablo 18. Çeşitli Bağlamlarda Yeni Kelime Öğrenme İsteği

Tema	Kod	f	%
Sözcük öğrenme	Bana uygun	15	53.57
etkinliklerini	Bana kısmen uygun	13	46.43
sabırsızlıkla beklerim.	Bana uygun değil	0	0

Araştırma verileri Tablo 18 üzerinden değerlendirildiğinde, "Yeni kelimelerin çeşitli bağlamlarda öğrenilmesine yönelik motivasyon" ifadesine verilen yanıtların dağılımı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin %53.57'si bu ifadeyi "bana uygun" olarak belirtirken %46.43'ü "bana kısmen uygun" ifadesini seçmiştir. Bu kapsamda, öğrencilerin çoğunun yeni kelimeleri çeşitli bağlamlarda öğrenme etkinliklerine istekle katılmayı beklediği, ancak bazı öğrencilerin bu motivasyonu daha düşük düzeyde hissettiği görülmektedir. Hiçbir öğrenci "bana uygun değil" yanıtını tercih etmemiştir. Dolayısıyla genel olarak yeni kelime öğrenme etkinliklerine karşı pozitif bir yaklaşım sergilendiği dile getirilmektedir.

Tablo 19. Yeni Sözcük Öğrenme Motivasyonunda Beklenti Düzeyi

Tema	Kod	f	%
Yeni sözcükler	Bana uygun	20	71.43
öğrenmeyi	Bana kısmen uygun	8	28.57
sabırsızlıkla beklerim.	Bana uygun değil	0	0

Tablo 19'a dayanarak "Yeni sözcükler öğrenmeyi sabırsızlıkla beklerim." ifadesine verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir kısmının bu ifadeye olumlu yaklaştığı görülmektedir. Öğrencilerin %71.43'ü bu ifadeyi "bana uygun" olarak tercih ederken %28.57'si "bana kısmen uygun" şeklinde görüş bildirmiştir. Hiçbir öğrenci "bana uygun değil" seçeneğini belirtmemiştir. Bu değerlendirmeye göre, öğrencilerin çoğunluğunun yeni sözcükler öğrenme sürecine büyük bir heyecanla yaklaştığını ve bu süreci pozitif bir tutumla karşıladığını göstermektedir.

Tablo 20. Yeni Sözcükler Öğrenmeye Yönelik Süreklilik Motivasyonu

Tema	Kod	f	%
Yeni sözcükler öğrenmekten asla vazgeçmem.	Bana uygun	16	57.14
	Bana kısmen uygun	12	42.86
	Bana uygun değil	0	0

Tablo 20 incelendiğinde, öğrencilerin "Yeni sözcükler öğrenmekten asla vazgeçmem." ifadesine verdikleri cevapların dağılımının oldukça çarpıcı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %57,14'ü bu ifadeyi "bana uygun" olarak değerlendirmiş olup bu oran öğrencilerin çoğunun yeni sözcükler öğrenme konusunda kararlılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. %42.86 oranında öğrenci ise bu ifadeye "bana kısmen uygun" yanıtı vermiştir. Bu da önemli bir kesimin motivasyonunun güçlü olduğunu ancak kararlılık düzeyinde bir miktar farklılık olduğunu işaret etmektedir. Hiçbir öğrenci "bana uygun değil" yanıtı vermemiştir. Bu da yeni kelimeler öğrenmeye karşı genel bir olumlu eğilimin mevcut olduğunu düşündürülebilir.

4. Sonuç

Bu araştırmada, Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesinde sözcük öğrenme motivasyonlarını anlamaya yönelik olarak "Kırgız öğrencilerin sözcük öğrenme motivasyonları nelerdir?", "Sözcük öğrenme sürecini etkileyen başlıca faktörler hangileridir?" ve "Öğrencilerin sosyal ve akademik motivasyonları arasında anlamlı bir fark var mıdır?" sorularına yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin sözcük öğrenme süreçlerinde sosyal çevrenin etkisi, akademik başarı hedefleri ve bireysel gelişim ihtiyaçlarının önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Araştırmada, öğrencilerin arkadaşlarının sözcük öğrenme isteklerinden güçlü bir şekilde etkilendikleri görülmüştür. Bu tespit, sosyal desteğin sözcük öğrenme motivasyonunu artırıcı bir faktör olduğuna işaret etmektedir. Bununla beraber öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, sözcük bilgisinin başarıyla doğrudan ilişkili olduğuna inanmaktadır. Bu doğrultuda, daha fazla sözcük öğrenmenin kendilerini akademik ve kişisel olarak geliştireceğine dair motivasyonlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç öğrencilerin sosyal stratejilere daha fazla eğilim gösterdiğini ve sözcük öğrenme süreçlerinde sosyal çevrenin destekleyici etkisinin önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Tok ve Yığın'ın (2014)

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

sonuçları ile benzer olarak öğrenciler arasında bilişsel ve bellek stratejilerinin daha az tercih edildiği, bunun yerine sosyal etkileşimin motive edici bir unsur olarak ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Bu durum, dil öğrenme materyalleri hazırlanırken sosyal etkileşim ve işbirliği odaklı etkinliklerin artırılmasının, öğrencilerin motivasyonlarını ve öğrenme etkinliğini destekleyeceğini göstermektedir.

Ulaşılan sonuçlar, öğrencilerin sözcük öğrenme süreçlerinde hem bireysel hem de sosyal faktörlerin birlikte yararlı olduğunu ve bu süreçte destekleyici bir öğrenme ortamının önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda Büyükkız ve Hasırcı'nın belirttiği gibi (2013: 154) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hedef kitlenin iyi tanınması ve ders materyallerinin bu kitleye uygun şekilde hazırlanması büyük önem taşır. Hedef kitleye yönelik hazırlanan materyallerde, temel sözvarlığı birbiriyle bağlantılı ve bütüncül bir yaklaşımla sunulmalıdır. Öğrencilerin motivasyon kaynaklarının çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, uygun materyallerin geliştirilmesi hem öğrencilerin öğrenme sürecine olan ilgisini artıracak hem de sosyal ve akademik motivasyonlarını destekleyerek başarıyı olumlu yönde etkileyecektir.

Çalışkan (2010: 273), kavramsal anahtarlar aracılığıyla deyim öğretimi üzerine yaptığı çalışmada, bu anahtarların resimler, hikâyeler gibi materyallerle desteklenerek daha geniş bir çerçevede ele alınabileceğini ve bu doğrultuda çalışmalar yapılabileceğini belirtmiştir. Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesinde sözcük öğrenme motivasyonlarını artırmak adına benzer materyaller kullanılabilir. Özellikle görsel ve hikâye aracılığıyla öğrencilerin kelimeleri daha kalıcı ve anlamlı bir şekilde öğrenmelerine katkı sağlayabilir.

Çelikkaya (2012: 76), Almanca öğretmeni adaylarının sözcük öğrenme stratejileri üzerine yaptığı çalışmada, yeni bir dil öğrenen bireylerin etkili kelime kullanım yöntemleri, sözcük defteri tutma teknikleri ve dil öğreniminde en verimli stratejilerin neler olabileceği konusunda bilgilendirilmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Yabancı dil kitaplarının dört temel dil becerisini desteklemenin yanı sıra bu kitapların ilgili kelime dağarcığını daha kolay öğrenebilmeye yönelik stratejiler de içermesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu bilgilendirme ve uygulamalar, öğretmen adaylarının alan becerilerini geliştirmelerine de katkı sağlamalıdır. Çelikkaya'nın bulguları doğrultusunda, araştırmada elde edilen sonuçlar Kırgız öğrencilerin sözcük öğrenme sürecinde sosyal etkileşim ve akademik başarı hedefleri doğrultusunda motive olduklarını göstermektedir. Öğrenciler, sözcük öğrenirken sosyal stratejilerden yararlanmakta, arkadaşlarının desteği ve öğretmenlerinden aldıkları geri bildirimler sayesinde sözcük dağarcıklarını geliştirme konusunda daha istekli hâle gelmektedirler.

Doğan (2014: 96), yabancılara Türkçe kelime öğretiminde market broşürlerinden yararlanma üzerine yaptığı çalışmada, Türkçe öğretimi derslerinde çeşitli araç-gereçlerden faydalanılabileceğini belirtmektedir. Öğrenci motivasyonunu ve başarısını artırmaya yönelik kullanılabilecek etkili materyallerden biri olarak market broşürlerine dikkat çekmektedir.

Özellikle başlangıç seviyesindeki kelime öğretimi çalışmalarında bu broşürlerin, görsel zenginlik ve çeşitlilik sağladığına vurgu yapmaktadır. Araştırmanın sonuçları da Doğan'ın bu çalışması ile örtüşmekte ve Kırgız öğrencilerin kelime öğrenme süreçlerinde motive edici ve destekleyici araçlara duydukları ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Uçgun (2006: 219), yabancılara Türkçe öğretiminde sözcük dağarcığını geliştirme tekniklerini incelediği çalışmasında, çoklu zekâ kuramına dayalı sözcük öğretimine dair önemli bilgiler sunmuştur. Her bir zekâ alanının kendine özgü özellikleri göz önünde bulundurularak yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde sözcük dağarcığını zenginleştirmek ve yeni kelimeler öğretmek için uygun tekniklerin seçilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sınıftaki öğrencilerin farklı zekâ türlerine sahip olabileceği gerçeği göz ardı edilmemesi gerektiği ve bu nedenle derslerde her fırsatta çeşitli öğretim tekniklerinin bir arada kullanılması gerektiğini dile getirir. Araştırmada elde edilen sonuçlardan hareketle Kırgız öğrencilerin sözcük öğrenme süreçlerinde sosyal, akademik ve kişisel gelişim motivasyonlarının bir arada destekleyici olduğu fark edilmiştir. Bu kapsamda sözcük öğretiminde çoklu zekâ kuramını dikkate alarak zengin ve çeşitli öğretim materyallerinin geliştirilmesi, Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesindeki sözcük dağarcıklarını daha yapıcı bir şekilde geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

Schmitt (2008: 354), kelime öğreniminin aşamalı bir yapıya sahip olduğunu vurgulamakta ve etkili bir kelime öğrenme programının hem prensipli hem de uzun vadeli olmasının önemine dikkat çekmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesinde sözcük öğrenme motivasyonları, belirli bir plan ve kararlılık gerektiren uzun vadeli bir sürece ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Bu bağlamda, Schmitt'in önerdiği gibi nitelikli bir kelime öğrenme planı öğrencilerin mevcut kelime bilgilerini geliştirmeye fırsat verebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi sözcük öğrenme süreçlerinde sosyal etkileşim, uzun vadeli plan ve çeşitli öğretim teknikleri önem taşımaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin dil öğrenme motivasyonlarını artırmak için sosyal destek ve işbirliğine dayalı etkinlikler teşvik edilmeli, çoklu zekâ kuramına uygun zengin materyaller kullanılmalı ve kelime öğrenme aşamalarına uygun teknikler geliştirilmelidir. Günlük yaşamdan alınan otantik materyallerin kullanılması öğrencilerin motivasyonlarını artırabilir. Bununla beraber oyun tabanlı öğrenme, dijital uygulamalar ve öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik etkinliklerle sözcük öğrenme sürecinin daha eğlenceli hâle getirilmesi önerilmektedir. Bu etkinlikler öğrencilerin dil becerilerini ve kelime bilgilerini daha kalıcı bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Kaynakça

Altıkulaçoğlu, Sevil. (2010). "Yabancı Dil Sınıflarında Eşdizimli Sözcük Öğretimi ve Anadilinin Rolü". *Dil Dergisi* 148: 37-52.

Türkiye Türkçesinde Sözcük Öğrenme Motivasyonları: Kırgız Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma

- Biçer, Nurşat ve Polatcan, Faruk (2015). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kelime Öğrenme Stratejilerinin Değerlendirilmesi". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 54: 811-828.
- Büyükkız, K. Kaan ve Hasırcı, Sevil (2013). "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme". *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10(21): 145-155.
- Creswell, John W. 2017. *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Eğiten Kitap.
- Çalışkan, Nihal (2010). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Söz Varlığını Geliştirme: Kavramsal Anahtarlar Aracılığıyla Deyim Öğretimi". *Turkish Studies* 5(4): 258-275.
- Çelikkaya, Şerife (2012). "Almanca Öğretmeni Adaylarının Sözcük Öğreniminde Kullandıkları Öğrenme Stratejileri". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 28: 71-76.
- Demirel, Mehmet Volkan (2013). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlere Kelime Öğretiminde Farklı Kelime Gruplarının Kullanımının Etkisi". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 2(4): 286-299.
- Doğan, Yusuf (2014). "Yabancılar Türkçe Kelime Öğretiminde Market Broşürlerinden Yararlanma". *Journal of Language and Linguistic Studies* 10(1): 89-98.
- Durmuş, M. ve Kılınç, A. K. (2021). "Kazaklara Türkçe Öğretimi ve Söz Edimsel Bir Karşılaştırma". *Bilig* 97: 1-28. <https://doi.org/10.12995/bilig.9701>
- Durukan, E. (2010). "Türkiye Türkçesinde Sözcük Grupları ve Öğretimi Üzerine". *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 34: 145-166.
- Genç Ersoy, Berrin ve Belet Boyacı, Ş. Dilek (2018). "Sözcük Öğrenme Motivasyonu Ölçeği (SÖMÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *İlköğretim Online*: 17(1), 255-267.
- Karakaş, Ali ve Karaca, Gülçin (2011). "Use And Importance Of Illustration As Materials In Foreign Language Teaching". *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14(26): 351-357.
- Karatay, Halit (2007). "Kelime Öğretimi". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 27(1): 141-153.
- Kil, Güngör ve Şahin, Harun (2019). "6. Sınıf Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde İşbirliği Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Sözcük Dağarcıklarını Geliştirmelerine ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi". *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 7(17): 107-127. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.590601>
- Kocaman, Orhan ve Kızılkaya Cumaoğlu, Gonca (2014). "Yabancı Dilde Kelime Öğrenme Stratejileri Ölçeğinin Geliştirilmesi". *Eğitim ve Bilim* 39(176): 293-303.
- Kuşdemir, Yasemin (2019). "İlkokul Öğrencilerinin Sözcük Öğrenme Motivasyon ve Okuduğunu Anlama Düzeylerinin İncelenmesi". *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 7(16): 962-979. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.543666>
- Kurt, B. (2017). "Türk Soylu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Sözlü Anlatım Çalışmalarının "Konuşma Becerisi Değerlendirme Ölçeği"ne Göre Analizi: Gagauz Örneği". *Journal of History Culture and Art Research*, 6(2): 358-384. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i2.682>
- Laufer Batia (1996). The Lexical Plight In Second Language Reading: Words You Don't Know, Words You Think You Know, And Words You Can't Guess. In: Coady J, Huckin T, (Eds.), Second Language Vocabulary Acquisition: A Rationale for Pedagogy (pp. 20-34). Cambridge Applied Linguistics. Cambridge University Press.

- Milton, James. 2009. *Measuring Second Language Vocabulary Acquisition*. Multilingual Matters.
- Nation, I.S.Paul. 2001. *Learning Vocabulary In Another Language*. Cambridge University Press.
- Özek, F. ve Yamanoglu, N. (2020). "Kırgız Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Arasındaki Kökteş Yabancı Eşdeğer Sözcükler". *Kesit Akademi Dergisi* 6 (25): 259-292. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.48435>
- Patton, Michael Quinn. 2018. *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Pehlivan, Ahmet (2003). "Türkçe Kitaplarında Sözcük Dağarcığını Geliştirme Sorunu ve Çözüm Yolları". *Dil Dergisi* 122: 84-94.
- Schmitt, Norbert (2008). "Review Article: Instructed Second Language Vocabulary Learning". *Language Teaching Research* 12(3): 329-363. <https://doi.org/10.1177/1362168808089921>
- Tok, Mehmet ve Yığın, Mehtap (2014). "Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretiminde Öğrencilerin Kullandıkları Kelime Öğrenme Stratejileri". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 41: 265-276.
- Uçgun, Duygu (2006). "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sözcük Dağarcığını Geliştirme Teknikleri". *Türklük Bilimi Araştırmaları* 20: 217-227.
- Zimmerman, Cheryl Boyd (1997). Historical Trends In Second Language Vocabulary Instruction. In J. Coady & T. Huckin (Eds.), *Second Language Vocabulary Acquisition: A Rationale For Pedagogy* (pp. 5-19). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

